

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2013/2014**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM PODSTAWOWY**

**ROZWIĄZANIA ZADAŃ
I SCHEMAT PUNKTOWANIA**

MAJ 2014

Część I

Odpowiedzi maturzysty mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być zgodny z tekstem. Oceniając pracę maturzysty, należy stosować wskazaną punktację.

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji	Rozumienie czytanego tekstu.

Zadanie 1. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu wyrażenia zastosowanego w tekście.
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

- rozmowa o miłości/moralności, filozofii
- dyskusowanie, wymiana myśli z innymi ludźmi

1 p. – za poprawne wyjaśnienie

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 2. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie zasady kompozycyjnej tekstu i jej funkcję.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

- stanowi pomysł na wstęp/ punkt wyjścia dla rozważań autorki
- zapowiada treść akapitów 1.–3.
- wpływa na spójność tekstu

1 p. – za poprawne wyjaśnienie

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 3. (0–2)

Korzystanie z informacji	Wyodrębnianie tezy tekstu, wykorzystanych w nim argumentów i sformułowanych wniosków.
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

Teza:

Człowiek nadaje wyższy (duchowy, symboliczny) sens funkcjom biologicznym/przenosi je w sferę wartości.

przykład 1. – wspólne posiłki zacieśniające więzi międzyludzkie/mające charakter ceremonii

przykład 2. – znaczenie snu/ przygotowanie sypialni, przyozdabianie łóżka

2 p. – za poprawne sformułowanie tezy oraz wskazanie dwóch przykładów

1 p. – za poprawne sformułowanie tezy oraz wskazanie jednego przykładu

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi.

Zadanie 4. (0–2)

Korzystanie z informacji	Wyodrębnianie tezy tekstu, wykorzystanych w nim argumentów i sformułowanych wniosków.
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

- miłość może powodować przemianę duchową człowieka
- daje psychiczną siłę / jest zdumiewającą siłą duchową

2 p. – za podanie dwóch argumentów

1 p. – za podanie jednego argumentu

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 5. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu, nazywanie środków językowych i ich funkcji w tekście.
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

personifikacja, np.: podniesienie rangi miłości

antyteza, np.: podkreślenie sprzecznych cech miłości/ skrajności, do których może prowadzić wyliczenie, np.: wyrażenie wielości, różnorodności aspektów miłości, bogactwa znaczeniowego pojęcia miłości

2 p. – za właściwą nazwę trzech środków oraz określenie ich funkcji

1 p. – za właściwą nazwę dwóch środków oraz określenie ich funkcji

0 p. – za odpowiedź niepełną, niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 6. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu, nazywanie środków językowych i ich funkcji w tekście.
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

- uwydatniają emocjonalny stosunek autorki do tematu
- podkreślają prawdziwość tych twierdzeń
- wzmacniają siłę przekazu

1 p. – za poprawne określenie funkcji

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 7. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu.
--------------------------	--------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

A. naukowiec – biolog widzi wartość miłości w podtrzymywaniu życia/przetrwaniu gatunku ludzkiego

B. ksiądz – poeta zwraca uwagę na potrzebę miłości w krótkim, ulotnym życiu/pojmuje ją jako obejmującą wszystkich ludzi (miłość bliźniego)

C. filozof – etyk podkreśla bezinteresowny charakter prawdziwej miłości/ definiuje ją jako radość z czyjegoś istnienia.

2 p. – za zgodne z tekstem odczytanie trzech punktów widzenia

1 p. – za zgodne z tekstem odczytanie dwóch punktów widzenia

0 p. – za odpowiedź niepełną, niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 8. (0–2)

Korzystanie z informacji	Nazywanie funkcji tekstu.
--------------------------	---------------------------

Poprawna odpowiedź:

funkcja informacyjna, funkcja impresywna, funkcja ekspresywna

2 p. – za poprawne nazwanie trzech funkcji

1 p. – za poprawne nazwanie dwóch funkcji

0 p. – za odpowiedź niepełną, niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 9. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentów tekstu. Stosowanie charakterystycznych cech języka tekstu do rozwiązania problemu.
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź: **D**

1 p. – za wskazanie poprawnej odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 10. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu, nazywanie środków językowych i ich funkcji w tekście.
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

1 os. liczby pojedynczej – nadanie wypowiedzi subiektywnego charakteru

1 os. liczby mnogiej – utożsamienie się z odbiorcą

2 p. – za wyjaśnienie funkcji obu form

1 p. – za wyjaśnienie funkcji jednej z form

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 11. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie zasady kompozycyjnej tekstu i jej funkcji.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

– jest wnioskiem/ podsumowaniem/konkluzją

– stanowi przesłanie/ główną myśl tekstu

1 p. – za poprawne określenie funkcji

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 12. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyodrębnianie tezy (głównej myśli) całego tekstu
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:

Prawdziwa miłość jest tak trudna i jest jej tak mało, dlatego że wymaga wyrzeczenia się egoizmu/otwarcia się na drugą osobę.

1 p. – za sformułowanie poprawnej odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 13. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie zasady kompozycyjnej tekstu.
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:

Wyższy sens prostych funkcji fizjologicznych – akapity **1. i 2.**

Biologiczny i duchowy wymiar miłości – akapit **3.**

Przewaga nienawiści i potrzeba miłości – akapity **4. i 5.**

2 p. – za poprawne zakwalifikowanie wszystkich akapitów

1 p. – za poprawne zakwalifikowanie czterech akapitów

0 p. – za odpowiedź niepełną, niepoprawną lub brak odpowiedzi

Część II

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.
----------------------	---

Temat 1. **Żołnierskie emocje bohaterów *Potopu* Henryka Sienkiewicza. Na podstawie przytoczonego fragmentu powieści omów stany emocjonalne, zachowania i sytuacje ukazanych w nim postaci.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

Punktacja

1. Wstępne rozpoznanie, np.:

0-2

- a) scena po uwięzieniu Soroki,
- b) Kmicic z misją w siedzibie wroga,
- c) Kmicic jako poseł Sapiehy i obrońca Soroki,
- d) spotkanie przeciwników.

2. Bogusław Radziwiłł – stany emocjonalne, zachowania, sytuacja, np.:

0-6

- a) Książę Bogusław Radziwiłł – postać historyczna,
- b) zdrajca ojczyzny,
- c) cyniczna gra,
- d) żądza zemsty (satysfakcja),
- e) fiasko jako skutek zaślepienia klęską,
- f) upokarzanie osobistego wroga (Kmicica),
- g) odwaga, potrzeba ryzyka, silnych emocji,
- h) konsekwencja w podstępnych planach (mimo osłabienia chorobą),
- i) niecenienie wartości – ojczyzna, prawda,
- j) wyrachowanie, przebiegłość (brak zasad moralnych),
- k) pycha.

3. Andrzej Kmicic – stany emocjonalne, zachowania, sytuacja, np.:

0-6

- a) Andrzej Kmicic – pułkownik, chorąży orszański,
- b) patriota,
- c) opanowanie (mimo gniewu),
- d) pragnienie uwolnienia wachmistrza (swojego żołnierza),
- e) gotowość do poświęcenia,
- f) zdolność do wielkich uczuć,
- g) połączenie odwagi i szlachetnych porywów serca
- h) żołnierska duma,
- i) rycerskie cnoty w służbie ojczyźnie,
- j) wiarygodność dowódcy,
- k) zdolności oratorskie,
- l) wskazywanie innym zagrożeń służby u zdrajcy (w sytuacji zagrożenia własnego życia),
- ł) ratując z osobistych powodów Sorokę, służy ojczyźnie (nakłania wojsko do odważnych czynów).

4. Wachmistrz Soroka – stany emocjonalne, zachowania, sytuacja, np.:

0-4

- a) wachmistrz, żołnierz Kmicica,
- b) całkowicie oddany swojemu panu,

- c) skazanie na śmierć,
- d) gotowość na śmierć,
- e) trwoga przed okrucieństwem, bólem,
- f) żołnierski los – niewola, wyrok, wygrana,
- g) ceniecie Kmicica,
- h) wdzięczność,
- i) radość (wewnętrzna, tylko w spojrzeniu) z ocalenia.

5. Wojsko (chorągiew) – stany emocjonalne, zachowania, sytuacja, np.: **0-4**

- a) żołnierze – chorągiew służąca Bogusławowi (szlachta polska),
- b) związanie przysięgą – służba Bogusławowi Radziwiłłowi, który okazał się zdrajcą,
- c) wykonywanie rozkazu – aresztowanie Kmicica, przebieg egzekucji Soroki,
- d) posłuchanie namowy Kmicica do wierności ojczyźnie,
- e) gotowość do walki z wrogiem ojczyzny,
- f) poczucie wolności w służbie królowi,
- g) bunt w słusznej sprawie.

6. Podsumowanie **0-3**

pełne: dostrzeżenie, że postępowanie bohaterów ma związek z sytuacją wojenną, ale również wynika z ich usposobienia. Narracja o emocjach dopełnia charakterystykę bohaterów. Analizowanie stanów emocjonalnych postaci Sienkiewicza pozwala na ich zróżnicowanie, podział na zdrajców i obrońców ojczyzny, ludzi dobrych i złych. (3)

częściowe: dostrzeżenie, że postępowanie bohaterów ma związek z sytuacją wojenną, ale również wynika z ich usposobienia. Narracja o emocjach dopełnia charakterystykę bohaterów. (2)

próba podsumowania: dostrzeżenie, że postępowanie bohaterów ma związek z sytuacją wojenną, ale również wynika z ich usposobienia. (1)

Temat 2. Na podstawie fragmentu *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego porównaj poglądy Poety i Gospodarza na temat poezji narodowej oraz przedstaw sądy bohaterów o Polakach.

1. Wstępne rozpoznanie, np.: **(2)**

- a) przedstawienie uczestników dialogu (reprezentanci inteligencji, jeden mieszka w mieście, a drugi na wsi),
- b) wesele inteligenta z chłopką (Lucjana Rydla z Jadwigą z Mikołajczyków),
- c) czas i miejsce akcji – dom weselny (Bronowice pod Krakowem/dom W. Tetmajera), listopad 1900 r.,
- d) zróżnicowane poglądy bohaterów na temat poezji/Polaków.

2. Poglądy Poety na temat poezji narodowej, np.: **(5)**

- a) marzy o wielkim dramacie (monumentalnym/romantycznym),
poezja powinna:
- b) podejmować ważne tematy (np. cierpienie/miłość/bohaterskie czyny),
- c) kreować bohaterów: herosów, rycerzy,
- d) być spełnieniem marzeń i pragnień,
- e) pobudzać do działania,
- f) łączyć różne kategorie estetyczne (komizm z tragizmem),
- g) kreować bohaterów kierujących się emocjami,

- h) być poetycka/baśniowa/fatalistyczna,
- i) ukazywać przeciwieństwa.

3. Poglądy Gospodarza na temat poezji narodowej, np.: (3)

- a) krytykuje dramatyczność/monumentalizm,
poezja powinna:

- b) wyrażać prawdziwe uczucia,
- c) odzwierciedlać życie,
- d) łączyć smutek z radością,
- e) być zrozumiała.

4. Sądy Poety o Polakach, np.: (6)

- a) rozchwiani emocjonalnie,
- b) pogrążeni w marazmie/bierni,
- c) ograniczeni przez „pospolitość”,
- d) uśpieni,
- e) pragną wielkich czynów/marzą o zbrojnym powstaniu,
- f) marzą o podmiotowości,
- g) marzyciele, fantaści,
- h) oderwani od rzeczywistości,
- i) ciąży na nich fatum.

5. Sądy Gospodarza o Polakach, np.: (6)

- a) skłonni do przeżywania dramatów,
- b) emocjonalni,
- c) porywczy,
- d) rozwarstwieni/podzieleni,
- e) skłonni do przesady, patosu, monumentalizmu,
- f) rozpamiętują tragedie narodowe,
- g) tradycjoniści/zapatrzeni w przeszłość,
- h) przekonani o swojej wyjątkowości,
- i) wyznają różne wartości/ideały/„świętości”,
- j) bohaterowie narodowi są skazani na klęskę,
- k) kolejne pokolenia popełniają te same błędy,
- l) chłopcy to ważna siła społeczna.

6. Podsumowanie (3)

pełne: uwzględnia podobieństwa i różnice dotyczące poglądów bohaterów na temat poezji narodowej; uogólnia sądy bohaterów o Polakach. (3)

częściowe: uwzględnia podobieństwa lub różnice dotyczące poglądów bohaterów na temat poezji narodowej; uogólnia sądy bohaterów o Polakach. (2)

próba podsumowania: formułuje uogólnienie dotyczące podobieństwa lub różnicy w poglądach bohaterów na temat poezji narodowej lub uogólnia sądy bohaterów o Polakach. (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie; przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; 5 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części; 3 p.
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, urozmaicona leksyka; 5 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka; 3 p.
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja; 12 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; 9 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia; 6 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych; 3 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); 3 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia), na ogół poprawna interpunkcja; 2 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia), interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0–4 p.